

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 316/2021-26

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Miroslava Duriša a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ] zastúpeného advokátskou kanceláriou MARCO & LUCAS Legal, s. r. o., Rovinka 498, IČO 35 816 317, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Radoslav Hajdúch, proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 69 Ek 1629/2018 z 25. júna 2019 a uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 6 Ek 1630/2018 z 10. decembra 2019 takto

r o z h o d o l :

Konanie **z a s t a v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. septembra 2019 domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) č. k. 69 Ek 1629/2018 z 25. júna 2019. Zároveň navrhoval, aby ústavný súd zrušil uznesenie okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Okrem toho sťažovateľ žiadal aj o priznanie náhrady trov konania.

2. Táto ústavná sťažnosť (Rvp 1549/2019) po jej doručení nebola pridelená sudcovi spravodajcovi. Plénum ústavného súdu prijalo 16. októbra 2019 Dodatok č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“). Podľa čl. X bodu 5 rozvrhu práce veci, ktoré neboli v období od 17. februára 2019 do 16. októbra 2019 pridelené sudcom spravodajcom, boli prerozdelené náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov medzi sudcov menovaných do funkcie 10. októbra 2019. Ústavná sťažnosť sťažovateľa bola takto pridelená sudcovi spravodajcovi Ladislavovi Duditšovi.

3. Sťažovateľ sa ďalšou ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 21. januára 2020 domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením okresného súdu č. k. 6 Ek 1630/2018 z 10. decembra 2019. Navrhoval, aby ústavný súd zrušil uznesenie okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Žiadal aj o priznanie náhrady trov konania. Táto ústavná sťažnosť bola vedená pod sp. zn. Rvp 128/2020 a bola pridelená sudcovi spravodajcovi Mojmírovi Mamojkovi.

4. Uznesením ústavného súdu č. k. PLs. ÚS 22/2020 z 13. mája 2020 boli spojené na spoločné konanie veci vedené pod sp. zn. Rvp 1549/2019 a sp. zn. Rvp 128/2020, ktoré sú ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 1549/2019.

5. Z ústavných sťažností a ich príloh vyplýva, že sťažovateľ ako oprávnený sa návrhmi na vykonanie exekúcie domáhal od každého z povinných ako ručiteľov vymoženiu sumy 926 013,92 eur s príslušenstvom. Exekučným titulom bola v oboch prípadoch notárska zápisnica č. N 191/2013, Nz 15584/2013, NCRIs 15911/2013 spísaná 13. mája 2013 notárkou JUDr. Danielou Kováčovou na notárskom úrade v Košiciach.

6. Uznesením okresného súdu č. k. 69 Ek 1629/2018 z 29. apríla 2019 vydaným vyšším súdnym úradníkom bol zamietnutý návrh sťažovateľa na vykonanie exekúcie podľa § 53 ods. 3 písm. h) Exekučného poriadku. Podľa okresného súdu sťažovateľ v návrhu na vykonanie exekúcie nepredložil dôkaz o tom, že po splatnosti úveru, ale pred podaním návrhu na vykonanie exekúcie požiadal povinného ako ručiteľa, aby plnil dlh za pôvodného dlžníka. To bola podmienka vykonateľnosti notárskej zápisnice vo vzťahu k povinnému a ostatným ručiteľom priamo v nej ustanovená. V čase podania návrhu oprávneného na vykonanie exekúcie (12. novembra 2018) notárska zápisnica nebola vykonateľnou vo vzťahu k povinnému/ručiteľovi. Notárska zápisnica, zmluva a ručiteľské listiny boli uzatvorené v rovnaký deň (13. mája 2013). Sťažovateľ nepreukázal, kedy presne došlo k prvému poskytnutiu peňažných prostriedkov pôvodným veriteľom dlžníkovi a v akej výške. Sťažovateľ predložil ako dôkaz len listinu preukazujúcu zostatok poskytnutého úveru k 31. marcu 2016. Notárska zápisnica teda nespĺňala podmienky materiálne vykonateľného exekučného titulu, pretože dlh v čase jej spísania neexistoval.

7. Proti uzneseniu okresného súdu z 29. apríla 2019 sťažovateľ podal sťažnosť, ktorá bola zamietnutá uznesením okresného súdu z 25. júna 2019 vydaným sudcom okresného súdu. Sudca okresného súdu uviedol, že vo vzťahu k povinnému ako ručiteľovi bol čas plnenia v notárskej zápisnici určený tak, že *„ručiteľ sa zaviazal splniť pohľadávku veriteľa, ak dlžník svoj splatný záväzok nesplní, a to okamžite na prvé požiadanie oprávnenej osoby.“* Presnejšie určená lehota na plnenie ručiteľovi nevyplýva ani z notárskej zápisnice, ani z ručiteľského vyhlásenia a ani zo zmluvy. Existencia času plnenia (zakladá vo všeobecnosti splatnosť záväzku) je však nevyhnutným predpokladom materiálnej vykonateľnosti notárskej zápisnice ako exekučného titulu, a preto je možné konštatovať, že do podania návrhu na vykonanie exekúcie povinnému celkom jednoznačne nevznikla žiadna povinnosť plniť záväzok voči sťažovateľovi ako veriteľovi z titulu ručenia. Jednoznačné a určité stanovenie času plnenia vo vzťahu k povinnému ako ručiteľovi sa v notárskej zápisnici ako exekučnom titule nenachádza, a teda čas plnenia v notárskej zápisnici nie je riadne vymedzený. Ďalej z notárskej zápisnice ani nie je zrejmé, v akej konkrétnej lehote

po tomto požiadaní je ručiteľ povinný dlh zaplatiť. Tento čas na plnenie záväzku ručiteľa sa nachádza až vo výzve, resp. v prvom požiadaní oprávneného, ktorú zaslal povinnému až po spísaní notárskej zápisnice (navyše až po začatí exekučného konania), čo je vzhľadom na § 41 ods. 2 písm. c) Exekučného poriadku neprípustné. Čas plnenia nemožno určiť dodatočne vo výzve, resp. v prvom požiadaní. Toto požiadanie nerobí z notárskej zápisnice dodatočne materiálne vykonateľný exekučný titul, preto vo vzťahu k povinnému ako ručiteľovi notárska zápisnica nie je spôsobilým exekučným titulom. Nad rámec sudca okresného súdu uviedol, že v prípade posúdenia otázky uznania dlhu z časového hľadiska vo vzťahu k existencii dlhu ako predpokladu materiálnej vykonateľnosti notárskej zápisnice ako exekučného titulu bola právna argumentácia vyššieho súdneho úradníka vecne správna.

8. Uznesením okresného súdu č. k. 6 Ek 1630/2018 zo 16. októbra 2019 vydaným vyšším súdnym úradníkom bol zamietnutý ďalší návrh sťažovateľa na vykonanie exekúcie podľa § 53 ods. 3 písm. h) Exekučného poriadku z rovnakých dôvodov, ako vo veci sp. zn. 6 Ek 1629/2018. Proti uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť z rovnakých dôvodov ako v predošlej veci, ktorá bola zamietnutá uznesením okresného súdu z 10. decembra 2019 vydaným sudcom okresného súdu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

9. Sťažovateľ namietal, že v notárskej zápisnici ručiteľ vyhlásil osobe oprávnenej, že v prípade, ak dlžník nesplní ktorýkoľvek zo zabezpečených záväzkov, na prvé požiadanie osoby oprávnenej (sťažovateľ z dôvodu postúpenia pohľadávky pôvodného veriteľa dlžníka) okamžite osobu oprávnenú uspokojí a zaplatí jej požadovanú dlžnú sumu. Podľa sťažovateľa nikde v notárskej zápisnici nie je uvedené, že takýto úkon oprávneného (prvé požiadanie) musí predchádzať podaniu návrhu na vykonanie exekúcie. Táto povinnosť nevyplýva ani zo žiadneho právneho predpisu Slovenskej republiky. Skutočnosť, že sťažovateľ si túto povinnosť voči povinným splnil až po podaní návrhov na vykonanie exekúcie, nemôže brániť vykonateľnosti notárskej zápisnice. Sťažovateľ týmto odstránil vady návrhu na vykonanie exekúcie, na ktoré bol vyzvaný okresným súdom. V tejto súvislosti sťažovateľ poukázal na § 217 ods. 1 v spojení s § 234 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), a preto bolo potrebné vziať do úvahy skutkový stav, ktorý objektívne existoval v čase vydania rozhodnutí vydaných okresným súdom, a nie stav, ktorý existoval v čase podania návrhov na vykonanie exekúcie.

10. Okresný súd vyzval sťažovateľa na doplnenie listiny preukazujúcej poskytnutie peňažných prostriedkov zo strany pôvodného veriteľa a tiež aj sumu poskytnutých peňažných prostriedkov dlžníkovi. V uznesení z 29. apríla 2019 okresný súd konštatoval, že sťažovateľ nepreukázal, kedy presne došlo k prvému poskytnutiu peňažných prostriedkov zo strany pôvodného veriteľa a v akej výške. Sťažovateľ namietal, že na základe výzvy predložil okresnému súdu listinu (výpis z účtu – investičný úver), ktorá jednoznačne preukázala poskytnutie peňažných prostriedkov a ich výšku. Okresný súd nežiadal predložiť listinu, ktorou by sťažovateľ preukázal, kedy presne došlo k prvému poskytnutiu peňažných prostriedkov, preto takýto dôkaz (listinu) ani nepredložil. Na základe uznesenia okresného súdu z 29. apríla 2019 a žiadosti sťažovateľa pôvodný veriteľ vystavil potvrdenie, z ktorého je zrejmé, že peňažné prostriedky boli poskytnuté, je zrejmá výška

poskytnutých peňažných prostriedkov a tiež aj dátum poskytnutia peňažných prostriedkov dlžníkovi (13. mája 2013). Z uvedeného vyplýva, že peňažné prostriedky boli poskytnuté pred tým, ako bola spísaná notárska zápisnica. Nie je teda možné stotožniť sa s tvrdením okresného súdu, že dlh v čase spísania notárskej zápisnice neexistoval, a preto notárska zápisnica nespĺňa podmienky materiálne vykonateľného exekučného titulu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Podľa § 62 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak tento zákon v piatej a šiestej časti neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, vzťahuje sa na konanie pred ústavným súdom podľa povahy veci primerane Civilný sporový poriadok.

12. Podľa § 61 CSP procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva. Podľa § 62 CSP ak strana nemá procesnú subjektivitu, súd konanie zastaví.

13. Podľa § 63 ods. 1 CSP ak strana zomrie počas konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončí, súd posúdi podľa povahy sporu, či má konanie zastaviť alebo v ňom môže pokračovať.

14. Podľa § 161 ods. 1 CSP ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť. Podľa § 161 ods. 2 CSP ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

15. Ústavný súd sa z úradnej činnosti dozvedel, že sťažovateľ zomrel, preto požiadal Okresný súd Bratislava I, v ktorého obvode mal sťažovateľ posledný trvalý pobyt, o predloženie úmrtného listu. Z úmrtného listu vydaného mestskou časťou Bratislava-Nové Mesto ústavný súd zistil, že sťažovateľ zomrel 9. marca 2020. V dôsledku tejto právnej skutočnosti stratil sťažovateľ spôsobilosť byť účastníkom konania pred ústavným súdom skôr, ako sa konanie o jeho ústavnej sťažnosti skončilo.

16. Z charakteru konania o sťažnosti pred ústavným súdom podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorého predmetom je ochrana základných práv a slobôd, ktorých povaha je výsostne osobná (aj keď súvisiace konanie pred všeobecným súdom je majetkovej povahy), vyplýva, že táto ochrana v zásade neprechádza na iné osoby. V prípade konania o ústavnej sťažnosti ide preto o konanie, ktorého povaha po smrti sťažovateľa zásadne nedovoľuje, aby sa v ňom pokračovalo. To platí aj v dotknutom prípade uplatňovania základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutými uzneseniami okresného súdu.

17. Ústavný súd prihliadol aj na skutočnosť, že sťažovateľ zomrel ešte v marci 2020, ale do času rozhodovania ústavného súdu zo strany advokáta sťažovateľa, jeho dedičov, prípadne iných osôb neboli oznámené okolnosti, ktoré by odôvodňovali pokračovanie v konaní pred ústavným súdom s jeho prípadnými právnymi nástupcami. Aj v tomto ohľade naďalej zostáva v platnosti zásada (princíp) „*vigilantibus iura scripta sunt*“, t. j. práva patria bdelym.

18. Vzhľadom na uvedené ústavný súd konanie o ústavnej sťažnosti z dôvodu úmrtia sťažovateľa zastavil podľa § 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 63 ods. 1 CSP a § 161 ods. 2 CSP (m. m. I. ÚS 585/2016 alebo III. ÚS 142/2016, III. ÚS 251/2015, III. ÚS 628/2017).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. júna 2021

Libor DULÁ
predseda senátu